

Катачкова О. Л., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Багіров С. Р., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ

Право на володіння результатами своєї інтелектуальної чи творчої діяльності гарантується основним законом України — Конституцією. Згідно зі ст. 41 Конституції України «кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності» [1]. Проблема ефективної охорони авторського права і суміжних прав та застосування покарання за порушення цих прав за кримінальним законодавством України на сьогодні є нагальною потребою і своїм корінням, в історико-правовому аспекті, сягає давніх часів.

Сьогодні в Україні створено сучасну нормативно-правову базу у сфері інтелектуальної власності в цілому та авторського права і суміжних прав зокрема. Українське законодавство відображає норми цього права у низці кодексів: Цивільному, Кримінальному, Митному, Господарському, Цивільному процесуальному та Кримінальному процесуальному кодексах, у кодексі України про адміністративні правопорушення та у низці законів України у сфері інтелектуальної власності (Закон України «Про охорону авторського права і суміжних прав», Закон України «Про інтелектуальну власність»). У цій сфері розроблено та діє ряд підзаконних актів, спрямованих на виконання та дієве застосування цих законодавчих актів. Україна ратифікувала 18 міжнародних угод у сфері інтелектуальної власності, які також є частиною нашого законодавства.

Найважливішим і водночас найскладнішим завданням є ефективна кримінально-правова охорона авторського права і суміжних прав від порушення та ефективне застосування норм кримінального законодавства при порушенні авторських і суміжних прав.

Порядок захисту авторського права і суміжних прав закріплено статтею 51 Закону України «Про авторське право і суміжні права»: «захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством» [3].

З метою охорони авторських і суміжних прав українські законодавці включили до Кримінального кодексу України статтю 176, яка встановлює кримінальну відповідальність за порушення авторських і суміжних прав. Згідно

з цією статтею «незаконне відтворення, розповсюдження творів науки, літератури і мистецтва, комп'ютерних програм і баз даних, а так само незаконне відтворення, розповсюдження виконань, фонограм, відеограм і програм мовлення, їх незаконне тиражування та розповсюдження на аудіо- та відеокасетах, дискетах, інших носіях інформації, або інше умисне порушення авторського права і суміжних прав, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі, — караються штрафом від двохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією та знищенням всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, відеограм, програм мовлення та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для їх виготовлення» [2].

Крім того, ч. 2 і 3 ст. 176 КК України передбачають кваліфіковані склади злочину з більш суворими покараннями за його вчинення.

Хоча при розробці цієї норми було враховано багато факторів, недосконалість норми створює складність її застосування. Оскільки у справах про порушення авторських і суміжних прав законом встановлено кримінальну відповідальність лише за наявності умислу, це означає, що у кожному конкретному випадку необхідно довести, що порушник при вчиненні злочинного діяння усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачав настання суспільно небезпечних наслідків та бажав чи свідомо допускав їх настання. Слід враховувати, що цілком природними у більшості випадків, стануть спроби відвести від себе обвинувачення, тому обвинувачений буде стверджувати, що діяв через необережність і настання суспільно небезпечних наслідків не передбачав і не міг передбачити.

Ще однією проблемою доведення вини у порушенні авторських і суміжних прав є суб'єктний склад, оскільки в більшості випадків порушують ці права юридичні особи, а відповідно до ст. 176 КК України суб'єктами відповідальності можуть бути виключно фізичні особи. У кримінальному законодавстві немає чіткого механізму розв'язання цієї проблеми.

Отже, актуальність захисту авторських і суміжних прав сягає давнини і дійшла до нашого часу. На сьогодні авторські і суміжні права є одними з найбільш порушуваних і через складність доведення вини у цьому злочині, не дивлячись на досить ґрунтовну законодавчу базу, їх захист є справою складною і актуальною. З огляду на те, що недосконалість норми, яка передбачає кримінальну відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав ускладнює встановлення умислу у складі злочину, доречним було б допрацювати та удосконалити її, можливо навіть криміналізувати порушення авторського права і суміжних прав через необережність.

Література

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 7 вересня 2011 р.: (офіц. текст). – К.: ПАЛІВОДА А. В., 2011. – 56 с.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25 – 26. – ст. 131.
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 13. – ст. 64.

УДК 343.34 (043.2)

Ковальова А. О., студентка,
Дніпропетровський національний
університет ім. Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ

ОСНОВНІ ЗАХОДИ ПО БОРОТЬБІ З ТЕРОРИЗМОМ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Тероризм на сьогодні є однією з найгостріших проблем сучасності. Незважаючи на великий науковий інтерес до сутності та змісту тероризму, будучи нерозв'язаною, ця проблема залишається надзвичайно актуальною.

В Україні серед останніх досліджень даної проблематики необхідно відзначити роботи В. Ф. Антипенка, В. О. Глушкова, В. П. Ємельянова, В. В. Коваленка, В. В. Крутова, В. А. Ліпкана й інших учених, які розробляють кримінально-правовий аспект тероризму. Останнім часом зросла і кількість українських дисертаційних досліджень, присвячених правовому аспектові цієї проблеми, це зокрема, роботи А. О. Данилевського, А. Е. Ізетова, В. С. Канціра, Н. В. Кубальського, Л. В. Новікової, Л. О. Семикіна, та багатьох інших.

Законом України «Про боротьбу з тероризмом» визначено, що тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей [1].

В Україні протягом останніх років для протидії тероризму зроблено чимало, зокрема:

- створено спеціальний координаційний орган – Антитерористичний центр при СБУ;
- прийнято Закон України «Про боротьбу з тероризмом»;
- ратифіковано низку міжнародних антитерористичних конвенцій, таких як Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом [2], Конвенція